Burgemeester en wethouders
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	I.C.M. van de Klundert	**Datum**	19 december 2023
Doorkiesnummer	14030	**Kenmerk**	118411125
E-mail	i.van.de.klundert@utrecht.nl	**Onderwerp**	Inzet herijking regionale energiestrategie U16
Bijlage(n)	-	**Beleidsveld**	Energie en Klimaat

Geachte leden van de raad,

Utrecht werkt aan de overstap naar duurzame energie door bronnen en gebouwen te verduurzamen en de energie-infrastructuur daarop aan te passen. Daarmee leveren we een bijdrage aan het bestrijden van de wereldwijde klimaat- en energiecrisis.

In deze brief informeren wij u over de start van het proces om de Regionale Energiestrategie U16 te herijken. Onze werkwijze die we hanteerden tijdens het opstellen van de RES1.0 (7 oktober 2023) zetten we door. Dit betekent dat wij uw raad vooraf informeren over onze inzet in de regio en u daarna informeren over het resultaat dat is bereikt in de regionale producten. Dit heeft als doel uw raad vooraf de gelegenheid te geven input op onze inzet in de regionale producten mee te geven. In deze brief gaan we verder kort in op de eerdere ontwikkelingen in de RES U16 en het drietal processen (gemeente, provincie en regio) die naast elkaar (gaan) lopen. Daarna gaan we nader in op het plan-m.e.r regio U16 dat vanaf januari 2024 gaat lopen. We geven aan wat we gaan doen voor de RES Herijking en hoe het op dit moment staat met de uitvoering van onze inzet in de RES1.0. Tot slot geven we u een korte update over de ontwikkelingen voor het energielandschap Rijnenburg.

Eerdere ontwikkelingen regionale energiestrategie U16
Eerder informeerden wij u over de aanpassingen in de regionale energiestrategie (raadsbrief 21 december 2022). De RES wordt onder de Omgevingswet (1 januari 2024) gezien als een Omgevingsprogramma. Dit betekent dat de RES is gesplitst in twee verschillende trajecten: 1) Het rapporteren over de voortgang van uitvoering aan het Rijk (jaarlijks vóór 1 juli) in een voortgangsdocument (raadsbrief 11 april 2023) en 2) het stellen van nieuwe of aangepaste kaders in een RES Herijking. De regio mag zelf bepalen wanneer zij een RES Herijking opstelt.

Diverse ontwikkelingen maken een RES-herijking nodig
Door diverse ontwikkelingen is regionaal afgesproken om medio 2025 een RES Herijking aan alle raden en de staten voor te leggen. Het gaat om de volgende ontwikkelingen:

- de inzet van de provincie op het zoeken naar gebieden voor windenergie in de provincie Utrecht;

- de ontwikkelingen van netcongestie dwingt mogelijk tot het maken van nieuwe keuzes of faseringen (raadsbrief 18 december 2023);
- en landelijke beleidsontwikkelingen in het Klimaatbeleid zoals de voorkeursvolgorde zon op land en milieunormen wind.

Vastleggen zoekgebieden wind en zon leidend voor inzet in RES Herijking

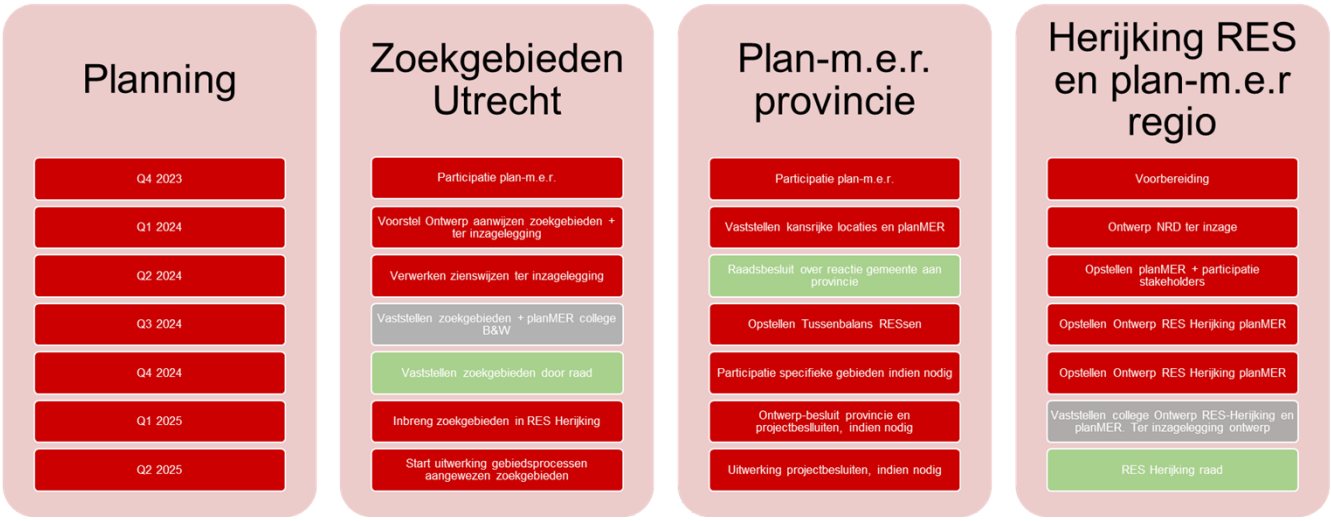
Er lopen op dit moment drie processen rondom zoekgebieden wind en zon naast elkaar:

1) Het voorleggen van een voorstel aan uw raad over de geschikte zoekgebieden wind en zon in Utrecht op basis van de Ruimtelijke Strategie Utrecht 2040 (inclusief planMER) (raadsbrief 21 december 2022 en 19 oktober 2023).
2) PlanMER wind provincie Utrecht (raadsbrief 11 april 2023)
3) (en nog te starten) RES Herijking U16 inclusief planMER

We zijn ons ervan bewust dat het volgen van drie parallelle processen, met alle drie een net iets andere scope, het overzicht op het totale proces complex maakt. We hebben in de regio dan ook zorgvuldig afgewogen of een regionale plan-m.e.r echt nodig is. In eerdere raadsbrieven (21 december 2022 en 11 april 2023) gaven we aan dat de RES Herijking kaderstellend is voor mer-beoordelingsplichtige activiteiten. Voor de herijking van de RES U16 is daarom een plan-m.e.r onderzoek nodig. Een plan-m.e.r onderzoek helpt bij de onderbouwing van de te maken keuzes voor een RES Herijking. Tegelijk biedt het plan-m.e.r. de mogelijkheid om de opgave na 2030 voor de regio te onderzoeken. En het geeft kleinere regiogemeenten de kans om op basis van deze milieubeoordeling keuzes voor bepaalde zoekgebieden in hun grondgebied verder te onderbouwen, zonder zelf een eigen onderzoek te hoeven starten. Vanuit ons vraagt het vooral een goede afstemming met betrekking tot de communicatie en participatie die vanuit de verschillende trajecten loopt.

Voor Utrecht geldt dat het eigen proces om de meest geschikte zoekgebieden wind en zon aan uw raad voor te leggen, leidend is ten opzichte van de provincie en de RES Herijking. Helaas lukt het ons niet om vóór de zomer 2024 het raadsvoorstel aan u voor te leggen. Door actuele ontwikkelingen zoals de aankondiging van de nieuwe milieunormen windturbines en de Kamerbrief over de voorkeursvolgorde zon, voegen we een gevoeligheidsanalyse aan de plan-MER[1]toe. Daarin nemen we de impact van deze voorgenomen regelgeving op de Utrechtse zoekgebieden mee. Op deze manier heeft uw raad de benodigde inhoudelijke informatie om te besluiten over de meest geschikte Utrechtse zoekgebieden. We verwachten het voorgenomen besluit en plan-MER in het voorjaar 2024 ter inzage te leggen, zodat u in Q4 2024 over het raadsvoorstel kunt besluiten. In onderstaand schema hebben we in beeld gebracht hoe de drie processen in de tijd naast elkaar staan.

[1] Plan-m.e.r. is de procedure om tot en Plan-MER te komen, Plan-MER is de onderzoeksrapportage

Inbreng in het provinciale proces zoekgebieden wind leggen we aan u voor
De provincie gaat begin 2024 aan gemeenten vragen om binnen zes maanden, op basis van raadsbesluiten, een reactie te geven op de door hen aangegeven kansrijke locaties wind uit het provinciale plan-m.e.r.-proces. Zij vragen gemeenten ook om de door de raad vastgestelde zoekgebieden zon op land aan te geven. We zullen in onze reactie aan de provincie niet vooruitlopend op uw besluitvorming nieuwe zoekgebieden noemen. Onze reactie aan de provincie zal alleen door uw raad reeds vastgestelde zoekgebieden bevatten, zoals recent de gebiedsontwikkeling met energie-opwek in Ockhuizen (2 november 2023). Daarnaast zullen we de provincie schetsen hoe het proces naar verwachting in de tijd loopt, wat betreft de besluitvorming door uw raad over nieuwe zoekgebieden. Volledigheidshalve leggen we onze conceptreactie aan de provincie aan uw raad voor ter besluitvorming. Dit voorstel bieden we uiterlijk eind Q1 2024 aan uw raad aan, bij voorkeur samen met het voorstel voor het wijzigingen van het bestemmingsplan voor het Energielandschap Rijnenburg.

Plan-m.e.r. regio U16
Om medio 2025 een besluit over de RES Herijking aan uw raad voor te kunnen leggen, betekent dat we op korte termijn starten met het proces om tot een plan-MER regio U16 te komen. De dataset van de plan-MER Wind van de provincie gebruiken we bij het opstellen van de regionale plan-m.e.r., zodat we niet dezelfde onderzoeken nogmaals uitvoeren. De regionale plan-m.e.r. richt zich bij het onderzoek voornamelijk op de volgende gewenste aanvullingen:

- de milieubeoordeling van zon op veld in de regio;
- de onderbouwing van de regionale ambitie van 1,8 TWh in 2030;
- de effecten van een grotere opgave na 2030.

Iedere gemeente is vrij om nieuwe zoekgebieden voor zon op veld toe te voegen. De zoekgebieden wind in de regio zijn in het provinciale onderzoek onderzocht. In de plan-m.e.r. kijken we ook naar de effecten van een aanvullende opgave voor na 2030, aan de hand van scenario's met zon, wind en andere vormen van duurzame opwek. Ontwikkelingen, zoals de gekozen invulling van de provincie voor de voorkeursvolgorde zon op land en de aansluitbaarheid op het net, zijn randvoorwaarden bij het onderzoek.

Utrechtse inzet in RES Herijking

In Utrecht tonen we ons, vanwege de klimaatcrisis, ambitieus op het realiseren van energie op de geschikte plekken in onze gemeente (coalitieakkoord 2022-2026). We gaan een voorstel aan uw raad voorleggen waarin we zoekgebieden voor wind en zon in Utrecht onderbouwen. Dit doen we door middel van een planMER en participatie in de vorm van een participatieve waarde evaluatie (PWE). Met een besluit hierover legt uw raad de zoekgebieden in Utrecht vast (raadsbrief 19 oktober 2023). Daarnaast verkent Rijkswaterstaat (RWS) de potentie van energieopwekking langs snelwegen, de zogenoemde 'OER-projecten' (Opwek Energie Rijksvastgoed) (raadsbrief 5 juli 2023). We verwachten dat hier enkele nieuwe concrete projecten voor zon op veld uit voortkomen.
Kortom: We zetten ons in om zoveel mogelijk bij te dragen aan de regionale opgave van duurzame energie. De fysieke ruimte in Utrecht is echter beperkt. Naast het voorstel voor de zoekgebieden zon en wind, zien we met de huidige kennis van zaken geen nieuwe zoekgebieden voor opwek in Utrecht, die bij kunnen dragen aan de regionale opgave (met uitzondering van (grootschalig) zon op dak).
We informeren u vooraf over onze voorgenomen inzet in de (ontwerp) RES Herijking. Zoals eerder aangegeven is de besluitvorming door uw raad over de geschikte Utrechtse zoekgebieden ook leidend voor onze inbreng in de RES Herijking.

Planning RES Herijking 2025 i.r.t. vaststellen zoekgebieden gemeente Utrecht

We voorzien de volgende stappen bij het proces om tot een RES Herijking te komen:

- Januari 2024: ter inzagelegging Ontwerp-NRD regio (besluit van het college)
- Q1 2024: participatie NRD RES met regionale stakeholders, zoals LTO, NMU en Energie van Utrecht (door regio U16)
- Q2-Q4 2024: opstellen ontwerp RESHerijking en plan-MER
- Q4 2024: Raadsvoorstel zoekgebieden duurzame energie gemeente Utrecht. Dit vormt de input voor onze inzet in de RESHerijking
- Q1 2025 ontwerp RES Herijking + plan-MER gereed: ter inzagelegging (besluit van het college)
- Rond de zomer 2025 ligt de RES Herijking voor in raden (besluit door de gemeenteraden).

Onze inzet op warmte en zon op dak in de RES Herijking

De RES Herijking gaat zowel over de (regionale aspecten van de) warmtetransitie, als over elektriciteitsopwekking, inclusief (grootschalig) zon op dak (>15 MW). Vanuit het Nationaal Programma Lokale Warmte (NPLW) is regionale ondersteuning beschikbaar voor de uitvoering van de regionale warmtestrategie. We blijven ons inzetten voor het realiseren van grootschalig zon op dak. In de RES1.0 hebben we ingezet op een totaal van 168 GWh zon op dak. Uit de meest recente meting blijkt dat op dit moment ongeveer 77 GWh in Utrecht is gerealiseerd. We verwachten dat de exponentiële groeicijfers van de afgelopen jaren vanwege netcongestie (gaan) afvlakken. We zetten daarom vol in op het realiseren van slimme oplossingen (bijvoorbeeld achter de meter) om op die manier zon op dak te blijven realiseren. In de raadsbrief Uitvoeringsprogramma elektriciteitsinfrastructuur en netcongestie 2023-2026 van 18 december jl. hebben we u gedetailleerder geïnformeerd over onze aanpak.

In de RES1.0 zijn afspraken gemaakt over energie besparen, de samenwerking op bovenlokale warmtebronnen en de kennisontwikkeling- en uitwisseling op warmte (waaronder de buurtaanpak). Onze inzet voor de RES Herijking is erop gericht om deze afspraken uit te voeren en verder te concretiseren. In de RESU16 loopt een onderzoek om meer inzicht in de beschikbare warmtebronnen te krijgen, om zo een beter beeld te hebben bij de warmteoplossingen in de regio en de impact op het

elektriciteitsnet. Op basis van deze inzichten kunnen de afspraken uit de RES1.0 verder worden geconcretiseerd. Daarnaast willen we ons regionaal inzetten om invulling te geven aan de randvoorwaarden die in het wetsvoorstel collectieve warmte (Wcw) zijn genoemd. Zo staat in de conceptteksten van de Wcw dat bij het ontwikkelen van collectieve warmtenetten, naastgelegen gemeenten moeten worden betrokken. Ook blijven we inzetten op onderzoek naar alternatieve regionale warmtebronnen zoals geothermie. Over de stand van zaken hierover bent u in raadsbrief van 19 oktober geïnformeerd.

Stand van zaken uitvoering inzet in RES1.0

In de RES1.0 hebben we als Utrecht de volgende zoekgebieden ingebracht:

- Energielandschap Rijnenburg en Reijerscop (zon en wind)
- Utrecht Science Park en Voordorpse Veld (zon en wind)
- Zon op land in Meijewetering, Geluidswal A12, Haarrijnseplas, Nedereindse Plas en Ockhuizen.
- Grootschalig zon op dak

In totaal bedraagt onze inzet 0,523 GWh in de RES1.0. In de raadsbrief van 19 oktober 2023 informeerden wij u over de voortgang in de projecten van zon en wind op land. In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de te verwachten realisatie, zoals nu voorzien.

Project	**Soort**	**(te verwachten) ruimtelijk besluit**	**Realisatie**
Meijewetering	zon	Q4 2020	Q2 2023
Geluidswal A12	zon	Q4 2024	2025
Haarrijnseplas	zon	Q2 2023	2025
Energielandschap Rijnenburg en Reijerscop	Wind/zon	Q2 2024/PM	2026/PM
Ockhuizen	zon	Q4 2023	2025
Nedereindse Plas	zon	Q3 2024	2026
Voordorpse Veld	zon en wind	PM (afhankelijk van HIA)	PM (afhankelijk van HIA)
Utrecht Science Park	zon en wind	PM (afhankelijk van HIA)	PM (afhankelijk van HIA)

Concretisering en realisatie enkele Utrechtse projecten blijft achter

Voor een aantal Utrechtse projecten geldt dat de concretisering naar een ruimtelijk besluit achter loopt. In de RES1.0 is afgesproken om de projecten in 2025 te vergunnen en vóór 2030 te realiseren.

Bij energielandschap Rijnenburg lopen twee processen die van belang zijn voor een goede ruimtelijke afweging. Rijkswaterstaat heeft een zienswijze ingediend over de meest oostelijke molen (naast knooppunt Oudenrijn), omdat deze mogelijk een negatief effect heeft op de verkeersveiligheid. Met Rijkswaterstaat zijn we in gesprek om te kijken of het effect acceptabel is of te mitigeren is. Daarnaast heeft een consortium van grondeigenaren op 1 december jl. een alternatief plan voor een windpark in Rijnenburg ingediend bij het college. Begin 2024 volgt een presentatie aan alle belanghebbenden. Als gemeente hebben we het ontwikkelrecht vastgelegd in een anterieure overeenkomst met het consortium RijneEnergie. Daarom blijft RijneEnergie in de lead voor de ontwikkeling van het windpark. We moedigen de partijen aan om met elkaar in gesprek te gaan. We zijn voornemens om het bestemmingsplan in Q2 2024 vast te laten stellen door uw raad.

Utrecht Science Park en Voordorpse veld vragen extra aandacht vanwege de nabijheid van het UNESCO werelderfgoed Nieuwe Hollandse Waterlinie. Voor deze gebieden voeren we een ‘Heritage Impact Assesment’ (HIA) uit. Het is daarom op dit moment niet mogelijk om voor deze projecten een planning voor het ruimtelijk besluit en de realisatie af te geven. Als het om windenergie nabij UNESCO gebieden gaat, is onze verwachting dat we dit niet vóór 2030 kunnen realiseren, aangezien de gemiddelde doorlooptijd voor het realiseren van windenergie 10 jaar bedraagt.

Bestuurlijke gesprekken over de geconstateerde vertraging
Zoals afgesproken in de RES1.0 voeren we vanwege deze vertraging binnenkort gesprekken in de RESU16. Eerst op het bovenlokale niveau met onze buurgemeenten en daarna op regionaal niveau. Insteek van deze gesprekken is om te kijken of en hoe we de gestelde doelen kunnen halen, bijvoorbeeld door andere projecten naar voren in de tijd te halen. Hoe een dergelijke samenwerking eruit kan zien, verkennen we de komende periode.

We verwachten u met deze brief voldoende te hebben geïnformeerd. Eerste kwartaal 2024 informeren wij u over de ter inzagelegging van de Ontwerp-Notitie Reikwijdte en Detailniveau voor de regionale plan-m.e.r.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,